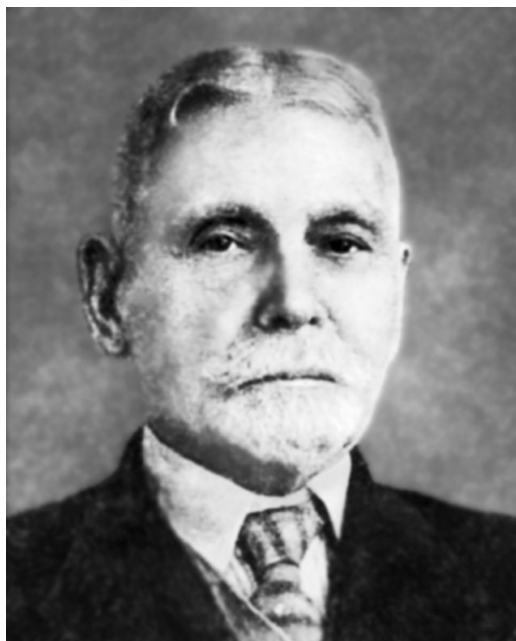

**БОРИС МИКИТОВИЧ МАНЬКІВСЬКИЙ – ВИДАТНИЙ
УКРАЇНСЬКИЙ НЕВРОПАТОЛОГ
До 140-річчя від дня народження**

Борис Микитович Маньківський народився 11 березня 1883 р. у м. Козельці Чернігівської губернії в сім'ї військового лікаря Микити Івановича Маньківського. Після закінчення із золотою медаллю 1-ї гімназії в Києві став студентом медичного факультету університету Св. Володимира. За участь у студентських заворушеннях в 1905 р. Борис Маньківський був відрахований з університету. Завдяки клопотанням батька Борис Маньківський виїхав за кордон і продовжив навчання в Сорбонні (Париж), стажувався у Лейпцизькому університеті, згодом пройшов стажування у клініці П'єра Марі (1853–1940), працював у лабораторії К. Монакова (1853–1930), видатного швейцарського невролога, анатома, фізіолога у Цюріху (Швейцарія). У 1910 р. Борис Маньківський повернувся в Київ, де його лікарський диплом був підтверджений екзаменаційною комісією. Талант молодого лікаря привернув увагу завідувача кафедри нервових і душевних хвороб Михайла Микитовича Лапинського (1862–1947), який залишає випускника на кафедрі і призначає його асистентом. Одночасно Б.М. Маньківського приймають позаштатним ординатором клініки нервових хвороб Київського військового госпіталю на Печерську.

У 1914 р. Б.М. Маньківський перериває педагогічну роботу і виїжджає у Цюріх, де починає працювати в Інституті фізіології та морфології нервової системи, яким керував дослідник Костянтин Монаков.

В серпні 1914 р. розпочалася Перша світова війна і за законами Російської імперії Б.М. Маньківський мобілізований в армію. Працює молодшим ординатором відділення нервових хвороб Київського військового госпіталю і водночас консультантом клініки і філій госпіталю. У 1917 р. Б.М. Маньківський працює завідувачем 3-го неврологічного відділення, а з 1918 р. – завідувач невролого-патологічного відділення Київського військового госпіталю. У цьому ж році Вченою радою Університету Св. Володимира обраний на посаду асистента клініки нервових хвороб. Керівник кафедри нервових хвороб М.М. Лапінський виїздить в еміграцію і починає працювати завідувачем кафедри неврології в Загребі.

У 1922 р. в умовах нової влади, коли був організований у 1921 р. Київський медичний інститут, Бориса Микитовича обрали завідувачем кафедри нервових хвороб. Цією кафедрою вчений завідував майже 40 років, до 1961 р. Одночасно в 1922–1941 рр. Б.М. Маньківський завідував кафедрою нервових хвороб у Київському інституті удосконалення лікарів. Упродовж 1927–1948 рр. Б.М. Маньківський керує Психоневрологічним інститутом, що об'єднує вчених Києва. Саме на базі цього інституту згодом виникає Інститут нейрохірургії.

Вчений досліджує прояви інфекційних уражень нервової системи, а також нейроревматичні патології та нейроонкології. Вперше в СРСР діагностує і описує пухлину Ратке (краніофарингіому), розшифровує патогенез пароксизмального паралічу, трактуючи хворобу як прояв діенцефальної патології. Вчений запропонував озброїти неврологію новими методами дослідження: рентгенологічним, капіляроскопічним. В клінічній практиці починають застосовувати сульфаніламід, гормони, антибіотики. У 1941 р. виходить з друку монографія «Множинний дисемінований склероз».

З початком німецько-радянської війни 1941–1945 рр. Київський медичний інститут спочатку евакуйований у Харків, а згодом – у Челябінськ, де разом з керівниками медінституту розпочинає навчальний і науковий процес, готуючи медичні кадри для армії. Одночасно вчений працює консультантом низки евакогоспіталів. Борис Микитович очолює Вчену раду Київського медичного інституту в Челябінську. У 1943 р. вчений отримав почесне звання «Заслужений діяч науки УРСР». У 1944 р. Київський медичний інститут повертається у Київ і розпочинається відновлення всієї роботи, розгортається науково-педагогічна діяльність. У 1944 р. Б.М. Маньківського обирають академіком АМН СРСР.

Б.М. Маньківський створив потужну школу неврологів. Під його керівництвом захищено 45 кандидатських і 5 докторських дисертацій. Він був автором близько 150 наукових праць, в т. ч. 5 фундаментальних монографій. В групу його учнів та сподвижників входили: М.Б. Маньківський, В.М. Слонінська, П.Г. Костюк, Б.Л. Смірнов, І.Ф. Криворучко, З.Д. Драгова, С.М. Винничук, А.Л. Духін, Г.Д. Боброська, С.М. Савенко та ін. У 1961 р. Б.М. Маньківський вийшов на пенсію.

Помер Б.М. Маньківський 24 листопада 1962 р. на 80 році життя. Продовжувачем справи Б.М. Маньківського став його син – Микита Борисович Маньківський, лауреат Державної премії УРСР, заслужений діяч науки і техніки УРСР. Треба згадати Ірину Микитівну Маньківську, доктора медичних наук (Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України), завідувача кафедри діабетології НМАПО ім. П.Л. Шупика, члена-кореспондента НАМН України Бориса Микитовича Маньківського (молодшого) та його сина – Георгія Борисовича Маньківського, працівника Інституту кардіології ім. М.Д. Стражеско.

Пам'ятна дошка на фасаді Олександрівської клінічної лікарні (вул. Шовковична, 39, Київ)

ЛІТЕРАТУРА

1. Виленский Ю.Г. Академик Борис Никитович Маньковский (1883–1962) в зеркале трех эпох / Ю.Г. Виленский // Журнал неврологии ім. Б.М. Маньківського, 2013. – Т.1, №1. – С. 5-8.
2. Ганіткевич Ярослав. Історія української медицини в датах та іменах / Ярослав Ганіткевич. – Львів: НТШ, 2004. – 368 с. – Зі змісту: [Маньківський (Маньковський) Борис Микитович]. – С. 106, 253.
1. Маньківський Борис // Енциклопедія українознавства. Словникова частина в 11 т. / гол. ред. В. Кубійович. – Львів: НТШ у Львові, 1994. – Т. 4: Крушельницький – Місто. – Стб. 1464.
2. Маньківський Борис Микитович // УРЕ / гол. ред. М.П. Бажан; 2-е вид. – Київ: Голред. УРЕ, 1981. – Т. 6: Куликів–Мікроклімат. – С. 354.
3. Москаленко В. Ф. Біографічний словник завідувачів кафедр та професорів Національного медичного університету імені О.О.Богомольця (1841-2006) / В. Ф. Москаленко, І. М. Полякова; 3-є вид., випр. і доповн.. – Київ: Книга плюс, 2006. – 304 с. – Зі змісту: [Маньковський Борис Микитович]. – С. 150-151.
4. М'яловицька О.А. Академік Борис Микитович Маньківський – видатний український невролог / О.А. М'яловицька // Український неврологічний журнал, 2013. – №3. – С. 24-25.
5. Слонимская В. Маньковский Борис Никитич / В. Слонимская // БМЭ в 36 т. / гл. ред. А.Н. Бакулев; 2-е изд. – Москва: Советская энциклопедия, 1960. – Т. 16: Лимфоэпителиома – Медиастинотомия. – Стб. 860-861.